

***Statenstuk* 2004-95**

Kader voor projectontwikkeling ICT

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 21 januari 2004
- provinciale staten op 4 februari 2004
- fatale beslisdatum: n.v.t.

Voorgestelde status: **A-stuk**

Behandeld door mevrouw N. van Ameyde, telefoonnummer (0592) 36 53 39 en de heer

G. Eijkelenboom, telefoonnummer (0592) 36 52 73

Portefeuillehouder: de heer J.H. Schaap

Inleiding

Lange tijd heeft het in Drenthe ontbroken aan een beleidskader voor projectontwikkeling op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Dit was lastig omdat er hierdoor ad-hocbeslissingen genomen moesten worden. Er is nu een notitie opgesteld "ICT in Drenthe: een economische kijk", die als toetsingskader dient bij het beoordelen van ICT-projecten van derden en van de eigen provinciale organisatie.

Als doelstelling is geformuleerd: het wegwerken van de achterstandssituatie in het ICT-gebruik in Drenthe, waardoor het innovatief vermogen en de concurrentiekracht van het midden- en kleinbedrijf vergroot worden. ICT is belangrijk voor de economische structuur en het vestigingsklimaat in Drenthe. De beschikbaarheid van ICT-voorzieningen (toegang tot gebruik van diensten en daarvoor benodigde infrastructuur) heeft een brede maatschappelijke betekenis voor particulieren en ondernemingen.

De aanwezigheid van ICT-infrastructuur is een noodzakelijke randvoorwaarde voor het gebruikmaken van ICT-toepassingen door bedrijfsleven en consumenten. In het collegeprogramma 2003-2007 Werk maken in een veilig en sociaal Drenthe, is opgenomen dat er naar gestreefd wordt dat Drenthe in 2007 minimaal voor 85% beschikt over snel (breedband-)Internet.

Ingeschat wordt dat er in 2004 € 2 miljoen provinciale middelen nodig zijn ter cofinanciering van de uitrol van ICT-infrastructuur (prioritair) en de uitvoering van het actieprogramma zoals vastgesteld in het beleidskader. Eventuele meevallers in het infrastructuurtraject kunnen ingezet worden voor de overige projecten. Hiermee wordt een flexibele inzet van middelen voor ICT-projecten bereikt.

Advies

1. Kader voor projectontwikkeling ICT: "ICT in Drenthe: een economische kijk" vaststellen.
2. € 2 miljoen beschikbaar stellen voor de uitvoering van het in het beleidskader genoemde actieprogramma en deze conform de brief van gedeputeerde staten (GS) van 18 september 2003, kenmerk 38/4/2003008620, inzake uitvoering collegeprogramma, dekken uit de saldireserve.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

- Grotere beschikbaarheid van breedband in Drenthe.
- Verbetering concurrentiepositie Drents bedrijfsleven door middel van gebruik van ICT-toepassingen.
- Versterking economie.

Argumenten

- 1.1. *Een kader voor projectontwikkeling ICT is noodzakelijk om zodoende tot een goed afgewogen oordeel te komen van projecten en voorstellen op ICT-gebied en duidelijk te maken wat de provinciale rol op dit terrein is.*

- 1.2. Door zowel de ICT-infrastructuur in de onrendabele plattelandsgebieden als het ICT-gebruik financieel te stimuleren, wordt de achterstandssituatie in Drenthe weggewerkt. Op deze wijze wordt de economische structuur versterkt en wordt een digitale tweedeling voorkomen.

Uitvoering

Tijdsplanning

N.v.t.

Financiën

Totale kosten	€ 2 miljoen plus p.m.
Externe kosten	€ p.m.
Kosten voor de provincie	€ 2 miljoen
Uit het budget	beleidsintensivering

Monitoring en evaluatie

N.v.t.

Extern betrokkenen

Klankbordgroep.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

1. ICT in Drenthe: een economische kijk

Ter inzage in de leeskamer

1. Brief van GS van 18 september 2003, kenmerk 38/4/2003008620, inzake uitvoering collegeprogramma.

Assen, 4 december 2003

Kenmerk: 49/6.9/2003011008

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

J.D. Nauta, secretaris

aw/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 4 december 2003, kenmerk 49/6.9/2003011008;

BESLUITEN:

- I. het kader voor projectontwikkeling ICT: "ICT in Drenthe: een economische kijk" vast te stellen;
- II. € 2 miljoen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het in het beleidskader genoemde actieprogramma en deze te dekken uit de saldireserve.

Assen, 4 februari 2004

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

aw/coll.

**Informatie- en communicatie-
technologie in Drenthe:
een economische kijk**

PROVINCIE DRENTH

ICT IN DRENTH: EEN ECONOMISCHE KIJK

December 2003

INHOUD

1.	INLEIDING	5
2.	WELKE KNELPUNTEN ZIJN ER?	7
2.1.	Gebruik van ICT in het MKB (vraag naar ICT-toepassingen)	7
2.2.	Ontwikkeling van ICT- en breedbanddiensten (aanbod van ICT-toepassingen)	7
2.3.	Afstemming tussen vraag en aanbod	7
2.4.	ICT-infrastructuur (basis voor ICT-toepassingen)	8
3.	DOELSTELLINGEN EN UITGANGSPUNTEN	9
3.1.	Beleidsdoelstelling	9
3.2.	Beleidslijnen	9
3.3.	Uitgangspunten	10
4.	HOE KUNNEN WIJ DE DOELSTELLINGEN BEREIKEN?	11
4.1.	Stimuleren van het gebruik van ICT-toepassingen in het MKB	11
4.2.	Stimuleren van ontwikkeling nieuwe ICT-diensten	11
4.3.	Stimuleren verbetering afstemming tussen vraag en aanbod	11
4.4.	Verbeteren ICT-infrastructuur	12
5.	WAT GAAN WIJ ALS PROVINCIE DOEN? ACTIEPROGRAMMA	13
5.1.	Aanpak	13
5.2.	Rollen van de overheid	13
5.3.	Afstemming met de markt, de externe klankbordgroep	14
5.4.	Actieprogramma	14
5.5.	Financiering	16
	BIJLAGEN	17
1.	Uitwerking actieprogramma	18
2.	Situatieschets Drenthe	20
3.	Soorten ICT-infrastructuur	22
4.	Afkortingenwijzer	23

1. INLEIDING

Informatie- en communicatietechnologie (ICT) is belangrijk voor de economische structuur en het vestigingsklimaat in Drenthe. De beschikbaarheid van ICT-voorzieningen (toegang tot gebruik van diensten en daarvoor benodigde infrastructuur) heeft een brede economische en maatschappelijke betekenis voor particulieren en ondernemingen. Lange tijd heeft het in Drenthe ontbroken aan een beleidskader op het gebied van ICT. Dit was lastig omdat er hierdoor ad-hocbeslissingen genomen moesten worden. Dit wordt ondervangen met deze notitie ICT in Drenthe: een economische kijk. Deze kan gebruikt worden als een toetsingskader bij het beoordelen van projecten en voorstellen op ICT-gebied van derden.

Situatie

Het innovatieve vermogen van het bedrijfsleven in Drenthe dat voornamelijk bestaat uit midden- en kleinbedrijf (MKB) blijft achter. Medeorzaken hiervan zijn een gebrek aan ICT-kennis in het MKB, maar vooral een slechte afstemming tussen vraag en aanbod van ICT-diensten. Voorgaande heeft een negatieve invloed op de vraag naar innovatieve ICT-diensten door het MKB, waardoor de markt hiervoor zich in Drenthe onvoldoende ontwikkelt. In Drenthe is ook sprake van een achterstand in de mogelijkheden voor een (snelle) breedbandaansluiting.

Door de achterstandssituatie dreigt op langere termijn de concurrentiepositie van het bedrijfsleven in Drenthe te verslechteren. Ook komt de economie op het platteland in gevaar.

Doelstelling

Het verbeteren van de concurrentiepositie van het Drents bedrijfsleven, door middel van het stimuleren van het gebruik en de ontwikkeling van ICT-toepassingen.

Concreet wil de provincie een impuls geven aan:

- het efficiënt gebruik van ICT-toepassingen door het MKB in Drenthe;
- de ontwikkeling van nieuwe (regionale) diensten door het Drentse ICT-bedrijfsleven;
- het beter op elkaar aansluiten van vraag en aanbod van ICT-toepassingen;
- de breedbandontsluiting van Drenthe.

2. WELKE KNELPUNTEN ZIJN ER?

Het innoverend vermogen van het bedrijfsleven (voornamelijk MKB) in Drenthe blijft achter. De volgende ICT-gerelateerde knelpunten liggen hier mede aan ten grondslag.

- Het (gezamenlijk) gebruik van ICT-toepassingen in de bedrijfsprocessen en marktprocessen van het MKB in Drenthe blijft achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
- De ontwikkeling van nieuwe (regionale) diensten stagneert.
- Er is weinig afstemming tussen vraag (MKB) en aanbod (ICT-dienstensector) van ICT-toepassingen.
- Er is een gebrekkige ICT-infrastructuur in Drenthe.

2.1. Gebruik van ICT in het MKB (vraag naar ICT-toepassingen)

Uit onderzoek (Bureau Heliview i.o., MKB-Nederland, september 2002) blijkt dat het MKB een betere arbeidsproductiviteitsgroei kan halen als de mogelijkheden van ICT slimmer worden benut. Met name op het gebied van verbetering van bedrijfs- en marktprocessen kan ICT-gebruik een rol spelen.

De belangrijkste belemmering voor een succesvolle inzet van ICT binnen het MKB is de gebrekkige ICT-kennis bij veel ondernemers. In veel gevallen ontbreekt een strategische inbedding van ICT-toepassingen in de bedrijfsvoering.

2.2. Ontwikkeling van ICT- en breedbanddiensten (aanbod van ICT-toepassingen)

De ontwikkelingen in de markt voor ICT-diensten en de breedbandmarkt zijn dat het aanbod van nieuwe diensten stagneert. Dit komt met name door de hoge kosten voor het introduceren van nieuwe ICT-diensten, een stagnerende markt en een gebrek aan samenwerking tussen verschillende partijen in de markt (op het gebied van het delen van basisvoorzieningen voor dienstenontwikkeling).

Groot gevaar hierbij is dat nieuwe diensten die ontwikkeld worden buiten de regio een belangrijk deel van de noordelijke markt gaan vullen. Het wegvloeien van kennis en middelen naar ondernemingen buiten de regio dreigt.

2.3. Afstemming tussen vraag en aanbod

In het verleden hebben de meeste ICT-bedrijven zich gefocust op het aanbieden van technisch georiënteerde producten, zonder veel aandacht te besteden aan bedrijfsprocessen en toegevoegde waarde voor de zakelijke (MKB) klanten. Hierdoor zijn te veel ICT-projecten misgelopen en is er bij het MKB een wantrouwen ontstaan ten opzichte van ICT-dienstverleners.

2.4. ICT-infrastructuur (basis voor ICT-toepassingen)

De aanwezigheid van breedbandige ICT-infrastructuur is een randvoorwaarde voor het gebruikmaken van ICT-toepassingen door het bedrijfsleven en de consument. De ICT-hoofdstructuur in Drenthe die bestaat uit glasvezelkabel, is meer dan voldoende om een snelle groei van ICT-activiteiten in de provincie te ondersteunen. Met name in de plattelandsgebieden ontbreekt het aan aansluitingen naar woningen en bedrijven (last mile-problematiek). Vanuit de wetenschap dat 40% van het Drentse bedrijfsleven zich op het platteland bevindt, is dit een serieuze belemmering voor de economische groei.

Door de verhoudingsgewijs grote geografische spreiding en de ijle economische structuur (veel MKB) binnen Drenthe, is breedbandinternet niet overal in Drenthe rendabel te maken voor marktpartijen. Door de onverwachte snelle groei van "always on" (geen tikken meer) Internet, lijkt er momenteel sprake te zijn van een kentering hierin. Zo heeft KPN recentelijk aangekondigd om tot de jaarwisseling nog 62 centrales in het Noorden ADSL-geschikt te zullen maken en heeft Essent voor Noord-Nederland in 2004 budget vrijgemaakt om te investeren in Internet op de kabel.

3. DOELSTELLINGEN EN UITGANGSPUNTEN

3.1. Beleidsdoelstelling

In het collegeprogramma 2003-2007 "Werk maken in een veilig en sociaal Drenthe" neemt de provincie de verantwoordelijkheid om voorwaarden te scheppen voor een prima woon-, werk- en leefklimaat. Daarbij is de rode draad het scheppen van voorwaarden voor het op peil houden van en het liefst verbeteren van de werkgelegenheid in Drenthe. De missie is dat Drenthe een dynamische provincie is die een leefbare omgeving biedt en uitnodigt om te investeren.

Vertaald naar een economische kijk op ICT in Drenthe wordt de volgende doelstelling geformuleerd.

Het verbeteren van de concurrentiepositie van het Drents bedrijfsleven door middel van het stimuleren van het gebruik en de ontwikkeling van ICT-toepassingen.

De provincie wil een impuls geven aan:

- het efficiënt gebruik van ICT-toepassingen door het MKB in Drenthe;
- de ontwikkeling van nieuwe (regionale) diensten door het Drentse ICT-bedrijfsleven;
- het beter op elkaar aansluiten van vraag en aanbod van ICT-toepassingen;
- de breedbandontsluiting van Drenthe.

3.2. Beleidslijnen

In onze vrije markteconomie is het bedrijfsleven zelf verantwoordelijk voor innovatie en concurrentiekracht. De overheid kan in voorwaardenscheppende zin het bedrijfsleven een stimulans bieden. In Kompas is een rol weggelegd voor de overheid om de economische structuur van Drenthe/Noord-Nederland te versterken. De geschetste problemen in hoofdstuk 2 rechtvaardigen in voldoende mate dat er op ICT-gebied een rol is weggelegd voor de provincie.

Op basis van die problematiek worden de volgende beleidslijnen onderscheiden.

1. De provincie stimuleert een betere benutting van bestaande en nieuwe ICT-toepassingen in de bedrijfsvoering en bedrijfsprocessen van het Drentse MKB.
2. De provincie creëert randvoorwaarden voor verbetering van het ondernemersklimaat voor ICT-bedrijven in Drenthe, zodat de ontwikkeling van innovatieve nieuwe diensten bevordert wordt.
3. De provincie stimuleert het op elkaar aansluiten van vraag en aanbod van ICT-diensten.
4. De provincie streeft ernaar dat ieder bedrijf in Drenthe kan beschikken over snel (breedband) Internet (85% in 2007); op korte termijn via ADSL, coax of wireless, op langere termijn via glasvezel.

3.3. Uitgangspunten

Bij de realisatie van de doelstellingen worden op basis van de beleidslijnen de volgende uitgangspunten gehanteerd.

ICT marktwerking

- Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor een goed aanbod van ICT-diensten.
- Burgers en bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor een goede benutting van ICT-diensten.
- De overheid onderneemt alleen actie als de wisselwerking tussen vraag en aanbod van ICT-diensten niet automatisch totstandkomt. Hierin voert de overheid zelf niets uit, maar heeft een makelende en schakelende rol.
- De overheid kan door middel van gerichte subsidies het bedrijfsleven uitdagen om meer risico te nemen bij innovatieve projecten.

Infrastructuur

- De aanwezigheid van een hoogwaardige ICT-infrastructuur is een randvoorwaarde voor de kans van slagen van het ICT-stimuleringsbeleid.
- De primaire verantwoordelijkheid voor investeringen in ICT-infrastructuur ligt bij marktpartijen.
- De overheid mag alleen actie ondernemen in de gebieden waar geen marktwerking totstandkomt.
- Financiële overheidsbijdrage in de ICT-infrastructuur is alleen mogelijk via aanbesteding.

4. HOE KUNNEN WIJ DE DOELSTELLINGEN BEREIKEN?

De hoofddoelstelling wordt als volgt gerealiseerd.

1. Stimuleren van het gebruik van ICT-toepassingen in het MKB.
2. Stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe ICT-diensten.
3. Stimuleren verbetering afstemming vraag en aanbod.
4. Verbeteren ICT-infrastructuur.

4.1. Stimuleren van het gebruik van ICT-toepassingen in het MKB

Met behulp van ICT-toepassingen kunnen bedrijven, instellingen en overheden op het gebied van interne bedrijfsvoering, externe communicatie, klantbeheer, inkoop en logistiek, ketenmanagement, verkoopstrategie en samenwerkingsprocessen grote stappen vooruit zetten.

Omdat het MKB niet in voldoende mate in staat is om zijn vraag te formuleren, zal hier iets aan gedaan moeten worden. Het vergroten van de kennis en vaardigheden op het gebied van ICT (onder andere elektronisch zakendoen en aansluiting op de interne automatisering) is daarbij een eerste stap. Dit kan door een goede gerichte voorlichting.

Praktijkvoorbeelden van collega-ondernemers kunnen een goede stimulans bieden. De voorlichting zal vanuit de sector zelf of vanuit deskundige instanties moeten komen. De provincie heeft hier een initiërende en stimulerende rol in.

4.2. Stimuleren van ontwikkeling nieuwe ICT-diensten

Het is van belang dat er in Drenthe voorwaarden gecreëerd worden om te komen tot een innovatief ICT-bedrijfsleven. Dit kan plaatsvinden door het creëren van een aantal voorwaarden-scheppende voorzieningen die zich richten op samenwerking, ontwikkeling van regionale diensten en het faciliteren van de ontwikkeling en de introductie van nieuwe diensten.

4.3. Stimuleren verbetering afstemming tussen vraag en aanbod

Het is van belang dat er in Drenthe een klimaat ontstaat waarin het ICT-bedrijfsleven diensten gaat ontwikkelen die aansluiten bij de wensen en behoeften van het regionale MKB. Dit kan gestimuleerd worden door:

- het op gang brengen van de dialoog tussen vrager en aanbieder (workshops);
- het stimuleren van projectontwikkeling tussen regulier MKB en de ICT dienstensector.

4.4. Verbeteren ICT-infrastructuur

Om de vorenstaande beleidslijnen succesvol te kunnen uitvoeren, heeft het verbeteren van de ICT-infrastructuur ten behoeve van het bedrijfsleven en kennisinstellingen de prioriteit.

Uitgangspunt hierbij is dat de ICT-infrastructuur in principe een taak van de markt is. Alleen als er onvoldoende particuliere initiatieven zijn om te investeren, mag er door de overheid een financiële bijdrage geleverd worden. Het gaat dus om het vaststellen van de witte vlekken. Dit is echter niet eenvoudig, omdat de markt van de kabelaanbieders continu in beweging is. De kans is aanwezig dat een overheidsbijdrage aan de investeringen van een marktpartij binnen zeer korte tijd overbodig blijkt te zijn!

Maatregelen in noordelijk verband

Glasvezel op bedrijfslocaties

In noordelijk verband is het mogelijk om het laatste stukje glasvezel (last mile) van de onrendabele top naar kantorenlocaties, kennisinstellingen en bedrijventerreinen in kernzones te financieren. Hiervoor zijn twee Kompasmaatregelen beschikbaar:

- aanleg nieuwe bedrijventerreinen en logistieke voorzieningen (M.1.1.a)
- revitalisering bedrijventerreinen (M.1.1.b)

Deze maatregelen houden in dat bij de aanleg van nieuwe bedrijfsterreinen en bij de revitalisering van bestaande terreinen ontsluiting door middel van breedband via toepassing van glasvezel dient te worden meegenomen.

Richtsnoer, maximaal 70% van onrendabele top en maximaal 25% van totale subsidiabele investeringen. Totaal beschikbaar, ca. € 4 miljoen per jaar.

Ontsluiting witte vlekken

In Samenwerkingsverband Noord-Nederland(SNN)-verband is nu een onderzoek opgestart naar de witte vlekken in het Noorden. Uitkomst daarvan kan zijn dat de drie provincies de aanleg van hoogwaardig breedband in onrendabele gebieden willen versnellen/ondersteunen. Dit zal dan via een openbare aanbesteding gaan.

De overheid is begrensd in haar mogelijkheden breedband te stimuleren. Deze grenzen zijn onder meer bepaald door de regels rond staatssteun en het beschikbaar stellen van publieke middelen aan private partijen. Daarnaast is het zaak dat de overheid probeert zo min mogelijk de marktcompetitie te verstoren.

5. WAT GAAN WIJ ALS PROVINCIE DOEN? ACTIEPROGRAMMA

5.1. Aanpak

De aanpak die de provincie voorstaat kent de volgende uitgangspunten.

- Subsidiegeld moet zo veel mogelijk direct ten goede komen van het bedrijfsleven.
- De provincie stimuleert en werkt samen met marktpartijen.
- Zo min mogelijk geld uitgeven aan adviestrajecten en rapporten.
- Investeren in kort cyclische projecten door (of in samenwerking tussen) het MKB en ICT-dienstverleners. Projectresultaat is een helder afgebakende businesscase die herhaalbaar is voor andere (groepen) bedrijven.
- Durf tonen om te investeren in innovatieve projecten.
- Communiceer successen naar de markt.
- Investeren in randvoorwaarden om innovatie en ontwikkeling van nieuwe ICT-diensten te versnellen.
- Investeer eenmalig om een versnelling aan te brengen in de uitrol van ICT-infrastructuur.

5.2. Rollen van de overheid

Om tot succesvolle beleidsuitvoering te komen is het belangrijk vast te stellen wat de rol van de provincie moet zijn bij activiteiten op de geselecteerde beleidsthema's. Om dit te bepalen kan men gebruikmaken van het, door de Commissie ICT (Bron: Commissie Cerfontaine) en stad ontwikkelde, model voor overheidsrollen bij het stimuleren van ICT-ontwikkelingen. Dit model onderscheidt de volgende rollen.

Overheidsrol	Omschrijving
Initiator	Provinciale overheid brengt partijen bijeen en start initiatieven op.
Stimulator	Provinciale overheid stimuleert initiatieven door bijvoorbeeld financiële en organisatorische input te leveren.
Ondersteuner	Provinciale overheid schept randvoorwaarden voor ICT-ontwikkelingen binnen de ICT.
Launching Customer	Provinciale overheid creëert vraag naar ICT-toepassingen vanuit de eigen organisatie en heeft hiermee een voorbeeldfunctie.
Bemiddelaar	Provinciale overheid stelt eisen aan de activiteiten van bij ICT-ontwikkeling betrokken partijen.
Wegnemer weerstanden	Provinciale overheid slecht barrières die verdere ICT-ontwikkeling in de weg staan.
Coördinator	Provinciale overheid stemt initiatieven af en stelt een algemene ICT-ontwikkelingsvisie op.

Tabel 1. Rollen overheid bij ICT-ontwikkelingen

5.3. Afstemming met de markt, de externe klankbordgroep

Het is voor de provincie zaak om voor het beleidsveld ICT een coördinerende rol te gaan spelen in projectontwikkeling langs de benoemde themalijnen. Een belangrijke rol voor de projectontwikkeling is weggelegd voor de externe klankbordgroep ICT die is samengesteld uit de volgende marktpartijen in Drenthe:

- Kamer van Koophandel (KvK)
- Verbond van Nederlandse Ondernemingen (VNO)/Nederlandse Christelijke Werkgeversvereniging (NCW) Noord-Nederland
- MKB-Noord
- Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM)
- Syntens
- Hogeschool Drenthe
- Drenthe College
- ASTRON
- Vereniging van Drentse Gemeenten
- KPN
- Essent Kabelcom

De status van de klankbordgroep is die van een Drents ICT-innovatieplatform. De belangrijkste doelstelling is om nieuwe projecten en vernieuwende concepten in de toepassing van ICT in Drenthe in onderlinge samenhang tot ontwikkeling en uitvoering te brengen. Door de afstemming in de klankbordgroep ontstaat een focus op belangrijke projecten die gezamenlijk opgepakt kunnen worden. Een "kluwen van projecten en initiatieven" wordt hiermee voorkomen en de projecten die hieruit voortkomen worden breed gedragen.

Hierbij is het principe van directe afstemming met de doelgroep (het Drentse bedrijfsleven) van toepassing.

5.4. Actieprogramma

De provincie zal zelf ook activiteiten ondernemen om de doelstellingen te realiseren. Onderstaande tabellen geven een beeld van de voor 2004 geplande projecten en activiteiten (voor een toelichting op de projecten, zie bijlage 1). De opsomming is niet uitputtend, omdat het te verwachten is dat gedurende het jaar nog een aantal andere projecten geïnitieerd zullen worden.

Themalijn stimulering gebruik ICT-toepassingen in het MKB

Actie	Planning	Financieel	Rol provincie
1. Digitaal Ondernemersplatform. Deelnemers: NOM, Syntens, KvK, MKB en VNO	Projectplan begin 2004 Start: begin 2004	Kosten: € 500.000,-- Dekking: Kompas, provincie en markt	Stimulator
2. Kick-off-bijeenkomst ICT voor het bedrijfsleven. Doel: draagvlak en communiceren thema's	Voorjaar 2004	Kosten: € 10.000,-- Dekking: provincie	Initiator Stimulator

Themalijn Dienstenontwikkeling

Actie	Planning	Financieel	Rol provincie
3. ICT-diensten experimenten in Europees Actieprogramma Innovatieve acties	2004	Nog te bepalen Dekking: Europa, provincie en markt	Initiator Stimulator
4. Integrated Development Lab	2004	Kosten: ± € 3 miljoen Dekking: Kompas en markt	Stimulator
5. Breedbandcentrum	2004	Kosten: € 600.000,-- Dekking: Kompas en markt	Stimulator via SNN
6. Lancering Innovatieve breedbanddiensten	2004	Kosten: € 1.150.000,-- Dekking: Kompas en markt	Via Groningen

Themalijn Vraag en aanbod

Actie	Planning	Financieel	Rol provincie
7. Drents ICT- en MKB-offensief	Projectplan februari 2004 Eindmanifestatie: december 2004	Kosten: € 175.000,-- Dekking: provincie en markt (sponsoring)	Organisatie Initiator Stimulator

Themalijn ICT-infrastructuur

Actie	Planning	Financiering	Rol provincie
8. SNN-project Ontsluiting onrendabele gebieden	Businesscase klaar maart 2004 Aanbesteding april/mei Start uitrol juli 2004	Kosten: € 6-12 miljoen voor heel Noord-Nederland Dekking: Kompas en provincies	Initiator Stimulator in samenwerking met SNN Ondersteuner Cofinancier
9. SNN-project Digitale bedrijventerreinen/ regiovisiegebied Zuid-Drenthe/Noord-Overijssel (ZD/NO)	Businesscase regiovisie: klaar april 2004	Kosten: € 25.000,-- Businesscase ZD/NO Dekking: regiovisie	Initiator Stimulator in samenwerking met SNN Ondersteuner
		Uitvoering project: enkele miljoenen	
		Dekking project: markt en Kompas	
10. Vraagbundelingsproject Low Frequency Array (LOFAR)	2004	Kosten: € 50.000,-- procesgeld Dekking: provincie en ASTRON	Stimulator Ondersteuner Launching Customer

5.5. Financiering

De financiering van de in het actieprogramma genoemde projecten en initiatieven zal uit verschillende bronnen komen. De belangrijkste bronnen zijn de volgende.

Markt

Marktpartijen en bedrijfsleven.

De provincie

Intensivering beleid provincie Drenthe 2004 (€ 2 miljoen).

Het Ministerie van Economische Zaken (EZ)/Europa

- EZ/Kompas
- Europees Fonds regionale ontwikkelingsmiddelen
- Europees programma Innovatieve acties
- LEADER-programma

BIJLAGEN

1. Uitwerking actieprogramma

Voor 2004 wordt voorgesteld om in elk geval de volgende initiatieven te organiseren/ondersteunen (zie tabel in hoofdstuk 5 voor planning/kosten). Daarnaast zal de provincie menskracht inzetten voor ontwikkeling van nieuwe projecten en initiatieven.

1. Project Digitaal Ondernemersplatform Drenthe (DOP)

Het DOP-project is een samenwerking tussen KvK, NOM, Syntens, MKB-Noord en VNO-/NCW Noord. De provincie heeft een initiërende en coördinerende rol in het proces van idee tot projectplan/aanvraag. Het doel is om één loket te creëren voor ondernemers in Drenthe als het gaat om ICT. DOP kent de volgende functies:

- voorlichting en informatie op het gebied van ICT
- ICT-vraagbaak voor ondernemers
- platform voor projectontwikkeling voor en door ondernemers

2. Kick-off-meeting ICT in Drenthe

Om draagvlak voor het actieprogramma te krijgen zal er een kick-off-bijeenkomst worden georganiseerd voor het bedrijfsleven in Drenthe waarin de actielijnen zullen worden toegelicht.

3. ICT-experimenten in het kader van het Europees Programma Innovatieve acties

Op dit moment wordt op ambtelijk niveau bekeken of de provincie Drenthe een aanvraag in kan gaan dienen in het Europees Programma Innovatieve acties. Dit programma biedt ruimte om projecten te financieren die in een experimentele fase zijn en biedt zo een goede aanvulling op het Kompas voor het Noorden. Een van de lijnen die daarin belangrijk zijn is ICT. Op dit moment vindt er binnen de klankbordgroep ICT in Drenthe een inventarisatie plaats van belangwekkende ICT-experimenten voor Drenthe.

4. Integrated Development Lab (LOFAR)

Binnen het LOFAR-project vinden baanbrekende ICT- en radiotechnologische ontwikkelingen plaats. Dit project is erop gericht om een instituut van de grond te trekken die deze kennis (inter)nationaal gaat vermarkten en toepassen.

5. Breedbandcentrum

Het noordelijk Kompasproject gericht op de ontwikkeling van nieuwe ICT-diensten met de volgende functies.

Informatie

Individueel kunnen hier vragen stellen over diensten, content, leveranciers en ontwikkelingen op het gebied van breedbanddiensten en Internet.

Content en breedband matching

Het initiëren en adviseren van breedbandideeën/initiatieven. Het zoeken van partners om projecten te starten. Het organiseren van financiering en het resultaatmanagement c.q. de coördinatie van dergelijke projecten.

Content in practice

Een ontwikkel- en verbeterproces waarmee nuttige en goed functionerende diensten worden gerealiseerd.

6. Lancering innovatieve breedbanddiensten

Het noordelijk Kompasproject gericht op het aanbieden van innovatieve breedbanddiensten aan de markt door middel van het verlagen van de financieringsdrempel. Nadruk ligt op de lancering en niet op de ontwikkeling van breedbanddiensten.

7. Drents ICT- en MKB-offensief

Door de provincie geïnitieerd offensief gericht op het MKB. Doel is binnen de themalijnen van beleid een ontwikkelingssubsidie te geven aan tien vernieuwende, kort cyclische ICT-projecten in het MKB. De resultaten hiervan moeten worden vastgelegd in een bedrijfseconomische businesscase die herhaalbaar is en worden verzameld in een publicatie. Communicatie van succesvolle projecten is hierin essentieel voor een verdere toepassing van de businesscases in het bedrijfsleven.

8. SNN-project Ontsluiting onrendabele gebieden

Project gericht op een gemeenschappelijke aanpak van de achterstand op het gebied van breedbandinfrastructuur in Noord-Nederland. Een haalbaarheidsstudie wordt begin 2004 uitgevoerd en moet resulteren in een uitgewerkt plan van aanpak. Het plan van aanpak moet inzicht geven in hoe breedband in de gebieden die nog niet ontsloten zijn, en de komende twee jaar ook niet ontsloten gaan worden, aangepakt moet worden. Concreet zal gevraagd worden om deze gegevens per provincie aan te leveren. Het plan van aanpak zal ook inzicht geven in de financiële haalbaarheid van het project.

9. SNN-project Digitale bedrijventerreinen/bedrijventerreinen Regiovisiegebied ZD/NO

Projectaanpak gericht op de glasvezelontsluiting van een aantal strategische bedrijventerreinen in Noord-Nederland. Voor het Regiovisiegebied ZD/NO wordt begin 2004 een businesscase uitgewerkt die als pilot kan dienen voor de noordelijke aanpak.

10. Vraagbundelingsproject LOFAR

In 2003 is er een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de realisatie van een gezamenlijk ICT-glasvezelnetwerk voor LOFAR, gemeenten, zorginstellingen en bibliotheken in Drenthe. De resultaten hiervan zijn dusdanig dat er draagvlak in de regio is om te komen tot een plan van aanpak voor Drenthe. De provincie zal hierin, met ASTRON, een voortrekkersrol moeten nemen. Hierin wordt aansluiting en samenwerking gezocht met de provincie Groningen om dit project te integreren met de glasvezelring Veenkoloniën. In Groningen is veel kennis en ervaring met deze trajecten aanwezig.

2. Situatieschets Drenthe

Innoverend vermogen

Het innoverend vermogen van het MKB in Drenthe blijft achter.

Een indicator hiervoor zijn de Research & Development-uitgaven die in Drenthe achterblijven bij de gemiddelde uitgaven in Nederland (Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)). De economie van de drie noordelijke provincies kenmerkt zich door relatief geringe inspanningen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. Het Noorden levert 10% van de nationale werkgelegenheid op, het aandeel in Research & Development ligt tussen de 5% en 6%. Ook de scholingsgraad van het werkzame deel van de arbeidsmarkt is een indicatie van het innovatieve vermogen van een regio. In Noord-Nederland is er een ondervertegenwoordiging van hogeschoolden.

ICT-gebruik

Uit onderzoeksgegevens van het CBS (onder andere de digitale economie 2003) blijkt dat in het bijzonder het ICT-gebruik door het bedrijfsleven in Drenthe ver onder het landelijk gemiddelde ligt. Momenteel heeft 40% van de bedrijven in Drenthe geen breedbandaansluiting. In 2001 heeft 55% van de Drentse bevolking een personal computer. Begin 2003 heeft in Noord-Nederland 60% van de particuliere huishoudens en 59% van de bedrijven de mogelijkheid tot aansluiting van ADSL. In de rest van Nederland kan 85% van de bevolking beschikken over ADSL.

Infrastructuur

Het geven van een volledig overzicht van de ICT-infrastructuur in Drenthe is niet mogelijk. Infrastructuur is een taak van de markt. De particuliere aanbieders voelen er, logischerwijs gezien de concurrentiepositie waarin zij zich bevinden, niet voor relevante (markt)gegevens prijs te geven.

Het beeld van de ICT-infrastructuur is regelmatig aan veranderingen onderhevig, doordat de particuliere aanbieders bezig zijn met uitrol van breedbandvoorzieningen.

Er is wel een goede hoofdstructuur in Drenthe aanwezig, alleen het fijnmazige netwerk is nog niet hoogwaardig ontsloten. Alle hoofd- en basisnetwerken voor telefoon, kabel en draadloze telecommunicatie bestaan tot aan de wijkcentrales uit glasvezelkabel. Slechts de laatste aftakkingen van deze netwerken (last mile) naar bedrijven en woningen bestaan uit koper. In bijlage 3 is een beschrijving gegeven van de soorten infrastructuur.

In Drenthe zijn momenteel enkele aanbieders van ICT-infrastructuur actief. Op de kaart zijn de aanbieders weergegeven met hun hoofdnetwerk. De belangrijkste aanbieders zijn momenteel KPN en Essent KabelCom die beide geheel Drenthe beslaan en over een volledig netwerk, inclusief vertakkingen, tot de wijkcentrales beschikken. Verder beschikt Telfort over een goede infrastructuur langs de belangrijkste spoorlijnen. Tot slot zijn er nog aanbieders Worldcom en Versatel die beschikken over schakelkasten.

Verder zijn/worden alle plaatsen (Emmen, Hoogeveen, Meppel, Assen en Coevorden) in Drenthe waar een hoger beroepsonderwijs- of middelbaar beroepsonderwijsinstelling is gevestigd, aangesloten op een glasvezelring van het GigaPort netwerk (SURFnetwerk). Vanuit Kompas is hieraan ook een bijdrage geleverd. GigaPort is een initiatief van de Ministeries van EZ, Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en Verkeer en Waterstaat.

Op dit netwerk, waar een hoge snelheid van 80 gigabyte per seconde mogelijk is/wordt, worden niet alleen onderzoeksinstituten, universiteiten, hogescholen en soortgelijke instituten aangesloten, ook bedrijven krijgen de mogelijkheid dit netwerk te gebruiken voor ontwikkelings- en testdoeleinden. De bedoeling is dat tussen Groningen en Meppel via onder andere Emmen, Dwingelloo, Westerbork, Assen en Hoogeveen een breedbandverbinding via glasvezel wordt gerealiseerd.

ASTRON zoekt aansluiting bij SURFnet. Voor de toekomstige LOFAR-telescoop die door ASTRON ontwikkeld wordt, is namelijk een uitgebreide en fijnmazige infrastructuur nodig. LOFAR biedt een unieke kans op een uitgebreid netwerk, die de ICT-ontsluiting van Drenthe sterk bevordert. Hiervoor is bestaande glasvezelkabel nodig, maar ook nog ontbrekende stukjes glasvezel.

3. Soorten ICT-infrastructuur

Er is een goede hoofdstructuur in Drenthe aanwezig, alleen het fijnmazige netwerk is nog niet hoogwaardig ontsloten. Alle hoofd- en basisnetwerken voor telefoon, kabel en draadloze telecommunicatie bestaan tot aan de wijkcentrales uit glasvezelkabel. Slechts de laatste aftakkingen van deze netwerken (last mile) naar bedrijven en woningen bestaan uit koper.

Bewezen technologieën zijn glasvezel-, koper- en coaxnetwerken, terwijl wireless-verbindingen zich in een experimenteel maar veelbelovend stadium bevinden.

Glasvezel

Glasvezel is de meest toekomstvaste infrastructuur. Het is een techniek die wel de komende 20 tot 25 jaar meegaat. De aanleg van glasvezel tot aan de deur, brengt echter zeer hoge kosten met zich mee (€ 800 - € 1.200 miljoen in Noord-Nederland). Het aanbod van producten en diensten dat de hoge dichtheden en snelheden van glasvezel nodig heeft, is vooralsnog beperkt.

Koper

Koper heeft zeker nog wel potentie. Het ligt al op heel veel plaatsen. De huidige ontwikkelingen zijn dat het laatste stukje koper (last mile) van alle hoofd- en basisnetwerken opgewaarderd wordt door middel van ADSL en breedbandkabel. Deze technieken gaan ongeveer 5 tot 10 jaar mee. De kosten hiervan zijn te overzien. Over de draadloze techniek is niet te zeggen in hoeverre het een toekomstvaste techniek is.

Door dit opwaarderen van koper proberen de aanbieders meer klanten te trekken, waardoor hun opbrengsten stijgen, zodat zij vervolgens genoeg inkomsten hebben om uiteindelijk alles te verglazen.

ADSL

Veel telefooncentrales in (het landelijk gebied in) Drenthe zijn nog niet volledig omgebouwd voor ADSL. Het bereik van ADSL is nu tot 4 km van een KPN-telefooncentrale. Bedrijventerreinen zitten veelal op meer dan 4 km van zo'n knooppunt. Dit betekent veelal dat bedrijventerreinen derhalve geen ADSL kunnen krijgen.

Coax

Coax-kabel van Essent: alleen particuliere huizen worden bediend met kabel, bedrijventerreinen niet. Er ligt lang niet overal een coax-kabel in het landelijk gebied in het Noorden/Drenthe.

Wireless Local Loop (WLL)

Wireless Local Loop (WLL) is een (digitaal) radiosysteem, waarmee het mogelijk is om vaste draadloze breedbandverbindingen te leggen tussen een centrale antenne en een aantal vast opgestelde decentrale punten. De antenne van een klant dient dus zowel om het eigen signaal te ontvangen als om het sign. WLL leent zich voor zowel stedelijke als landelijke toepassing. Het verzorgingsgebied van een basisstation beperkt zich, mede afhankelijk van de gebruikte frequentieband, tot een afstand van enkele kilometers van het basisstation (stedelijke toepassing) tot enkele tientallen kilometers (landelijke gebieden).

4. Afkortingenwijzer

CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DOP	Digitaal Ondernemingsplatform
EZ	Economische Zaken, Ministerie van
ICT	informatie- en communicatietechnologie
KvK	Kamer van Koophandel
LOFAR	Low Frequency Array
MKB	midden- en kleinbedrijf
NCW	Nederlandse Christelijke Werkgeversvereniging
NOM	Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
VNO	Verbond van Nederlandse Ondernemingen
WLL	Wireless Local Loop

aw/it/coll.

